Η σκοτεινή πλευρά των ηλιόλουστων νησιών: Τι σημαίνουν η Μύκονος και η Σαντορίνη για την Πάρο

Die Schattenseite der Sonneninseln - Massentourismus in Griechenland

09.09.2025 · SWR STORY · SWR

00:00:00
Ένα μαργαριτάρι στο Αιγαίο. Η Σαντορίνη είναι ένα από τα ομορφότερα νησιά του κόσμου. Και ένα από τα πιο πολυσύχναστα. Πάνω από τρία εκατομμύρια τουρίστες την επισκέπτονται κάθε χρόνο και συνωστίζονται στα σοκάκια της. Το θρυλικό ηλιοβασίλεμα είναι κάτι που πρέπει οπωσδήποτε να δείτε. Πουθενά αλλού δεν είναι τόσο όμορφο όσο εδώ. Αν είστε αρκετά τυχεροί να βρείτε ελεύθερη θέση. Η ομορφιά του νησιού προσελκύει πολλούς.

00:00:35
Αλλά υπάρχουν και οι σκοτεινές πλευρές. Ο μαζικός τουρισμός έχει αφήσει βαθιά σημάδια. Οι κατασκευαστικές αμαρτίες και η καταστροφή του περιβάλλοντος είναι αδύνατο να περάσουν απαρατήρητες.
[ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΤΗΣ ΣΑΝΤΟΡΙΝΗΣ]: Δεν έχουν μείνει ελεύθεροι χώροι, έχουν καταστραφεί από τους κλέφτες. Σήμερα ντρέπομαι που είμαι από τη Σαντορίνη.

00:01:01
Στο γειτονικό νησί της Μυκόνου, η μάχη για τη γη για την κατασκευή πολυτελών ξενοδοχείων γίνεται ακόμη και με αίμα. Ο Ελληνας ερευνητικός δημοσιογράφος Τάσος Τέλλογλου μας μεταφέρει στον τόπο ενός φόνου.
Ένας γαιοκτήμονας από τη Μύκονο πυροβολήθηκε στην Αθήνα. Μια κάμερα παρακολούθησης κατέγραψε το περιστατικό.
[ΤΑΣΟΣ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ]: Ο τουρισμός είναι μια βιομηχανία, και κάθε βιομηχανία έχει τη σκοτεινή της πλευρά. Και αυτή η δολοφονία είναι η σκοτεινή πλευρά του υπερτουρισμού.

00:01:31
Ψάχνουμε για στοιχεία στα ελληνικά νησιά. Μήπως ο μαζικός τουρισμός καταστρέφει τους ονειρεμένους προορισμούς;

00:01:56
Μια συνηθισμένη μέρα στη Σαντορίνη. Τρία κρουαζιερόπλοια αγκυροβολούν στο ηφαιστειακό νησί. Τα λεωφορεία μεταφέρουν τους τουρίστες στην ξηρά για λίγες ώρες. Σήμερα είναι 8.000.
Πέρυσι, σε ορισμένες ημέρες, ήταν διπλάσιοι. Αλλά για πρώτη φορά, ο δήμαρχος έθεσε ένα ανώτατο όριο για τα γιγαντιαία κρουαζιερόπλοια. Με αυτόν τον τρόπο ελπίζει να αποτρέψει την κατάρρευση του νησιού του.
Είμαστε έκπληκτοι με το πόσο γεμάτο είναι ακόμα. Ακόμα και η σειρά σεισμών την άνοιξη δεν τρόμαξε σχεδόν κανέναν. Οι περισσότεροι παίρνουν το τελεφερίκ από το παλιό λιμάνι μέχρι το χείλος του κρατήρα. Η σημερινή αναμονή: μία ώρα.
Η μόνη εναλλακτική λύση είναι το γαϊδουράκι. Προωθείται ως παράδοση. Λίγοι ανεβαίνουν τα 588 σκαλοπάτια με τα πόδια.
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Ήρθατε με κρουαζιερόπλοιο;
[ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ]: Ναι. Είναι η τρίτη ή τέταρτη φορά που έρχομαι εδώ. Πάντα με κρουαζιερόπλοιο. Ένα νησί ονειρεμένο, πρέπει να το δείτε μια φορά.
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Λοιπόν, νομίζω ότι συνολικά, όπως είπαν, περίπου 8.000 άτομα φτάνουν σήμερα με κρουαζιερόπλοιο. Και φυσικά, αυτό οδηγεί σε συζητήσεις, γιατί οι άνθρωποι ρωτούν: Είναι πάρα πολλοί για ένα νησί όπως η Σαντορίνη;
[ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ]: Ξέρετε, ήμουν στη Μύκονο πριν από τέσσερις ημέρες. Και υπήρχαν τέσσερα πλοία, πάνω από 10.000 άτομα.
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Πιστεύετε ότι μπορεί να γίνει χειρότερο;
[ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ]: Εννοώ, ναι, το απαιτούν και αυτοί, σωστά; Τα χρήματα κυβερνούν, σωστά;
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Τώρα πρέπει να προσέξουμε τα μικρά γαϊδουράκια.
[ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ]: Να, έρχεται το πρώτο κάπου, είναι η γυναίκα μου.
[ΣΥΖΥΓΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗ]: Γεια σου.
[ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ]: Τα πας πολύ καλά. – Φυσικά.

00:03:58
Όποιος τελικά φτάσει μέχρι εκεί πρέπει να δει τον παγκοσμίου φήμης μπλε θόλο. Έγινε παγκοσμίως γνωστός μόνο αφού έγινε viral στο Instagram. Οπότε, μπείτε στην ουρά για να βγάλετε φωτογραφία.
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Γιατί είναι τόσο σημαντικό να τραβήξετε αυτή τη φωτογραφία;
[ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ]: Είναι τόσο όμορφα εδώ, ένα εικονικό σημείο για φωτογραφίες, που θέλετε να γίνετε μέρος του.
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Τι σημαίνει «εικονικό»; Ότι όλοι τραβούν την ίδια φωτογραφία;
[ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ]: Δεν ξέρω.

00:04:43
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Είμαστε από τη γερμανική τηλεόραση.
[ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ]: Α, τότε είστε από τη Γερμανία.
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Ναι, και μας ενδιαφέρει γιατί τόσοι πολλοί άνθρωποι έρχονται στη Σαντορίνη. Τι την κάνει ξεχωριστή.
[ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ]: Η Σαντορίνη είναι πολύ διάσημη στην Κίνα, με τους μπλε τρούλους και τους λευκούς τοίχους.
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Και είναι πολύ γεμάτη για εσάς; Όταν έρχονται τα πλοία, υπάρχουν ήδη τόσοι πολλοί άνθρωποι εδώ.
[ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ]: Ναι, τόσοι πολλοί άνθρωποι, αλλά το τοπίο είναι τόσο όμορφο. Ξέρετε, για εμάς τους Κινέζους, αυτό δεν είναι πρόβλημα. Είμαστε τόσοι πολλοί, έχουμε συνηθίσει.

00:05:28
Η Σαντορίνη έχει παραδοθεί πλήρως στον μαζικό τουρισμό. Και αυτό που οι περισσότεροι τουρίστες θεωρούν μαγικό, είναι καταστροφή για τους περιβαλλοντολόγους.
Τα ηφαιστειακά βράχια έχουν γεμίσει με πολυτελή ξενοδοχεία. Ένα από τα πιο ξηρά νησιά της Ελλάδας διαθέτει περισσότερες από 1.000 πισίνες. Και αυτή η ακτή με τους βράχους, που είναι εξαιρετικά επιρρεπής σε σεισμούς και κατολισθήσεις, έχει χτιστεί εντελώς.
Δεδομένου ότι τίποτα δεν λειτουργεί πλέον στην κύρια πόλη, οι επενδυτές ανακαλύπτουν τώρα τις πιο απομακρυσμένες γωνιές της Σαντορίνης. Μια μεγάλη εταιρεία προσπαθεί να χτίσει ένα άλλο πολυτελές ξενοδοχείο σε αυτό το ακόμα ανέγγιχτο τοπίο με γκρεμούς.

00:06:20
Έχουμε ραντεβού με την περιβαλλοντολόγο Καρολίνα Ρικάκη. Είναι μία από τους λίγους που αντιτίθενται δημοσίως στον μαζικό τουρισμό.
Δεν κάνεις πολλούς φίλους σε ένα νησί που ζει από τον τουρισμό με μια τέτοια στάση. Αλλά η Καρολίνα λέει: «Αν δεν πατήσουμε φρένο τώρα, θα αφήσουμε στα παιδιά μας ένα κατεστραμμένο νησί».

[ΚΑΡΟΛΙΝΑ ΡΙΚΑΚΗ]: Σταματήστε. Όχι άλλες άδειες οικοδόμησης. Η πίεση στο νησί είναι ήδη αφόρητη με όλα τα απορρίμματα και την έλλειψη νερού. Έχουμε περισσότερες από αρκετές πισίνες. Σταματήστε να χτίζετε.

00:06:56
Μια μικρή επιτυχία για τους περιβαλλοντολόγους: τουλάχιστον πέτυχαν μια προσωρινή διακοπή των κατασκευών στο δικαστήριο.
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Προς το παρόν, δεν γίνονται οικοδομικές εργασίες εδώ. Είστε σίγουροι ότι έχετε κερδίσει αυτή τη μάχη; Ή υπάρχει κίνδυνος να ξαναρχίσουν σύντομα οι εκσκαφές;
[ΚΑΡΟΛΙΝΑ ΡΙΚΑΚΗ]: Δεν είμαστε καθόλου σίγουροι. Θα ήταν πολύ σημαντικό για εμάς να κερδίσουμε αυτόν τον αγώνα, γιατί είναι ένας από τους λίγους που γίνονται για την προστασία του περιβάλλοντος. Δυστυχώς, στην Ελλάδα πολλές δικαστικές υποθέσεις δεν αποφασίζονται με βάση το ποιος έχει τα καλύτερα επιχειρήματα, αλλά με βάση το πόσο ισχυρός είναι ο αντίπαλος.

00:07:41
Λίγο πάνω από 100 χιλιόμετρα μακριά, το γειτονικό νησί της Μυκόνου. Βρισκόμαστε στο δρόμο με τον δημοσιογράφο Τάσο Τέλλογλου. Είναι ένας από τους πιο γνωστούς δημοσιογράφους της Ελλάδας. Ο Τάσος εργάστηκε για μεγάλο χρονικό διάστημα στη Γερμανία ως ανταποκριτής για τους μεγαλύτερους ελληνικούς τηλεοπτικούς σταθμούς.
Το 2016, συνίδρυσε την ερευνητική πλατφόρμα Inside Story. Εδώ και χρόνια ερευνά τα πολυάριθμα σκάνδαλα που αφορούν την αγορά ακινήτων στην περιοχή. Ο Τάσος λέει ότι η οικοδομική έκρηξη καταστρέφει όχι μόνο το περιβάλλον, αλλά και τον κοινωνικό ιστό των νησιών. Γιατί η κανονική ζωή πρακτικά δεν υπάρχει πια στη Μύκονο.
Η δολοφονία ενός γαιοκτήμονα ήταν η τραγική κορύφωση μιας σειράς βίαιων πράξεων. Παρκάρουμε με τον Τάσο σε ένα από τα οικόπεδα που ανήκαν στο θύμα της δολοφονίας. Ένα προνομιακό οικόπεδο με δυνατότητες για το επόμενο πολυτελές ξενοδοχείο, αξίας εκατομμυρίων. Προφανώς, το θύμα είχε εμπλακεί σε διαμάχη με υποψήφιους αγοραστές. Μια διαμάχη που εξελίχθηκε αιματηρά.
Οι κάμερες παρακολούθησης κατέγραψαν το έγκλημα. Πυροβολήθηκαν είκοσι σφαίρες. Μια δολοφονία μαφιόζικου τύπου. Ο φερόμενος ως δράστης ταυτοποιήθηκε και συνελήφθη. Περιμένει τη δίκη του εδώ και ένα χρόνο. Η αστυνομία δεν πιστεύει σε μια ιδιωτική διαμάχη που ξέφυγε από τον έλεγχο. Πολλά στοιχεία υποδηλώνουν ότι πρόκειται για δολοφονία επί πληρωμή σε μια διαμάχη για πολυτελή ακίνητα. Ωστόσο, είναι δύσκολο να βρεθούν οι εγκέφαλοι. Τα ελληνικά μέσα ενημέρωσης υποψιάζονται ότι οι υποκινητές είναι η μαφία των κατασκευαστών.

00:09:32
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Όταν μιλάμε για τη μαφία των κατασκευαστών στη Μύκονο, τι εννοούμε; Ποιοι είναι οι κατασκευαστές στη Μύκονο και ποιοι βγάζουν τα μεγάλα λεφτά;
[ΤΑΣΟΣ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ]: Οι ερευνητές αναζητούν τους εγκέφαλους εκτός Μυκόνου. Αυτό σημαίνει ότι πίσω από τη δολοφονία κρύβονται σημαντικά συμφέροντα. Γιατί τα μεγάλα χρήματα προέρχονται από ξένους επενδυτές. Πληρώνουν ντόπιους για να προωθήσουν τα συμφέροντά τους στη Μύκονο. Συνεργάζονται με ντόπιους εργολάβους που δεν ενδιαφέρονται αν κάτι είναι νόμιμο ή παράνομο. Και εκμεταλλεύονται το γεγονός ότι οι τοπικές αρχές είναι πολύ αδύναμες. Υπάρχουν διεφθαρμένοι αστυνομικοί. Αρκετοί έχουν συλληφθεί τα τελευταία χρόνια. Δεν πρόκειται για μεμονωμένες περιπτώσεις. Υπάρχει ένα χρόνιο πρόβλημα με τις αρχές. Όλοι γνωρίζουν ότι είναι διεφθαρμένες.

00:10:27
Τι λένε οι υπεύθυνοι για τέτοιες κατηγορίες; Ο Τάσος έχει ραντεβού στο δημαρχείο της Μυκόνου με τον δήμαρχο. Δεν αρνείται ότι υπάρχει διαφθορά και εγκληματικές δομές στο νησί του, καθόλου. Αλλά λέει ότι μετά τη δολοφονία και την περαιτέρω βία, ο αριθμός των αστυνομικών έχει αυξηθεί. Και αυτό έχει αποτέλεσμα.
[ΔΗΜΑΡΧΟΣ]: Η Μύκονος έχει αλλάξει. Τώρα δεν υπάρχουν πια μαύρες λιμουζίνες με ομάδες μπράβων που κυκλοφορούν στο νησί. Κάνω επίσης ό,τι μπορώ για να διασφαλίσω ότι δεν θα υπάρξουν πια ατυχήματα σε σημαντικά έργα. Για παράδειγμα, ότι δεν θα απορρίπτονται λύματα στη θάλασσα ή ότι δεν θα καταρρεύσει η παροχή πόσιμου νερού. Αυτό δεν συμβαίνει πια.
[ΤΑΣΟΣ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ]: Όμως, η Εθνική Αρχή Διαφάνειας μόλις παρουσίασε μια έκθεση. Λέει ότι το 40% της δομημένης έκτασης της Μυκόνου έχει χτιστεί παράνομα. Γιατί δεν κατεδαφίζετε αυτά τα κτίρια;
[ΔΗΜΑΡΧΟΣ]: Ρωτήστε την κυβέρνηση στην Αθήνα. Δεν μπορούν να μεταθέτουν τόσο σοβαρές αποφάσεις στις τοπικές αρχές. Για να κατεδαφίσω κάτι, πρέπει να είμαι ένα ανώνυμο, αόρατο κράτος. Ως δήμαρχος μιας μικρής πόλης, δεν μπορώ να το κάνω αυτό. Είναι περίπλοκο. Η κυβέρνηση θα μπορούσε να το κάνει, αλλά δεν το κάνει. Η κόρη μου έκανε το μεταπτυχιακό της στην Ολλανδία και πέρασε επίσης πολύ χρόνο στη Γερμανία. Εκεί μπορείς να δεις πώς λειτουργεί ένας οργανωμένος λαός με σταθερή νομοθεσία. Τελικά χρειαζόμαστε σταθερότητα και στην Ελλάδα. Αλλά από τότε που έγινα δήμαρχος, οι νόμοι περί δόμησης έχουν αλλάξει δέκα φορές. Πού θα οδηγήσει αυτό; Δεν υπάρχει τίποτα παρόμοιο πουθενά αλλού στην Ευρώπη.

00:12:25
Ο δήμαρχος αποδίδει την ευθύνη στην κεντρική κυβέρνηση στην Αθήνα.
[ΔΗΜΑΡΧΟΣ]: Αυτό είναι.
Ο έμπειρος ερευνητικός δημοσιογράφος Τάσος έχει ρωτήσει επανειλημμένα τα υπουργεία. Γιατί δεν αναλαμβάνουν να κατεδαφίσουν τα παράνομα κτίρια στη Μύκονο; Η ίδια απάντηση από την Αθήνα κάθε φορά: Δεν είναι η κεντρική κυβέρνηση, αλλά η νησιωτική αρχή που είναι υπεύθυνη για την απομάκρυνση των παράνομων κατασκευών. Ο Τάσος έχει βιώσει αυτή την αλληλοκατηγορία για την ευθύνη ξανά και ξανά.
Αυτό θα μπορούσε να εξηγήσει ορισμένες παραδοξότητες. Στη Μύκονο, για παράδειγμα, δεν υπάρχουν σχεδόν καθόλου άδειες για beach club. Ωστόσο, σε όλες τις παραλίες γίνονται πάρτι όλο το 24ωρο. Ο πολυτελής τουρισμός και τα ξενοδοχειακά ακίνητα είναι μια επιχείρηση πολλών δισεκατομμυρίων. Κανείς δεν τολμά να πάρει αυστηρά μέτρα εδώ.

00:13:31
Υπήρχε μια εποχή που τα πράγματα ήταν λίγο πιο ήσυχα εδώ. Τις δεκαετίες του 1950 και του 1960, η Μύκονος ήταν ακόμα ένα ψαροχώρι. Ο Πέτρος ο πελεκάνος ήταν το αστέρι του νησιού. Υπήρχαν μερικοί χίπηδες και backpackers.
Και τότε έφτασαν οι πρώτοι υπερπλούσιοι. Ο εφοπλιστής Ωνάσης, η ντίβα της όπερας Κάλλας και αργότερα η Τζάκι Ο. Το νησί εξακολουθεί να τρέφεται από αυτή την εικόνα διασημοτήτων μέχρι και σήμερα.
Οι πλούσιοι εξακολουθούν να αγαπούν να έρχονται εδώ. Ο Ελον Μασκ κάνει διακοπές εδώ πού και πού. Το ίδιο και ο Ρονάλντο. Όποια διασημότητα θέλει να την δουν, εμφανίζεται στη Μύκονο από καιρό σε καιρό.

00:14:25
Τα αποκλειστικά beach club είναι από τα πιο ακριβά στον κόσμο. Ελάχιστη κατανάλωση ανά τραπέζι: έως 10.000 ευρώ τη βραδιά. Φυσικά δεν έρχονται μόνο οι υπερπλούσιοι.
Υπάρχει και ο mainstream, μεσοαστικός τουρισμός στη Μύκονο. 768 κρουαζιερόπλοια έδεσαν εδώ πέρυσι. Τα

πολύχρωμα μικρά σπίτια διαφημίζονται ως «Μικρή Βενετία».
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Ποια είναι τα σχέδιά σας για σήμερα;
[ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ]: Θα πιούμε μια μπύρα. Μετά θα κάνουμε λίγη περιήγηση, θα δούμε τη Μικρή Βενετία, θα γνωρίσουμε μερικούς ντόπιους και θα απολαύσουμε τον ήλιο. Όπως βλέπετε, ήρθαμε για τον ήλιο.
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Αλλά δεν βλέπω κανέναν ντόπιο.
[ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ]: Φυσικά, μερικοί δουλεύουν εδώ στα μπαρ.

00:15:23
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Πώς είναι να δουλεύεις ως σερβιτόρα στην υψηλή περίοδο;
[ΣΕΡΒΙΤΟΡΑ]: Ειλικρινά, νιώθω σαν στρατιώτης. Η δουλειά είναι δύσκολη και δεν αμείβεται δίκαια. Δουλεύουμε από το πρωί μέχρι το βράδυ στην ζέστη, υπό πίεση και άγχος. Και όταν οι τουρίστες των κρουαζιέρας βγαίνουν από τα πλοία, είναι κουρασμένοι, διψασμένοι και εκνευρισμένοι. Μας συμπεριφέρονται αρκετά παράξενα. Και πάνω από όλα αυτά, πρέπει να συνεχίζουμε να χαμογελάμε.
Αυτό το καλοκαίρι, για πρώτη φορά, οι τουρίστες των κρουαζιέρας πρέπει να πληρώσουν 20 ευρώ για να αποβιβαστούν στη Μύκονο. Αλλά αυτό δεν αποτρέπει κανέναν. Φέτος αναμένεται να επισκεφθούν το νησί σχεδόν ενάμισι εκατομμύριο επιβάτες κρουαζιέρας.
Αλλά πρώτα, πάρτε μια βαθιά ανάσα – υπάρχει και μια άλλη Ελλάδα.

00:16:22
Μόλις 130 χιλιόμετρα μακριά, ένας εντελώς διαφορετικός κόσμος. Το νησί της Αστυπάλαιας έχει τη φήμη ότι κάνει πολλά πράγματα διαφορετικά —και πολλά πράγματα σωστά— στον τομέα του τουρισμού. Προσπαθούν να διατηρήσουν τις παραδόσεις και να επικεντρωθούν στην αειφόρο ανάπτυξη.
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Τι ακριβώς κάνει την Αστυπάλαιας ξεχωριστή;
[ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΤΗΣ ΑΣΤΥΠΑΛΑΙΑΣ]: Στην Αστυπάλαια μπορείτε να περάσετε ήσυχες διακοπές. Έχει κρυστάλλινα νερά, υπέροχες παραλίες και καλό φαγητό. Ειλικρινά, τι άλλο χρειάζεστε; Έχουμε χταπόδι και κατσικίσιο κρέας, όλα κατευθείαν από το νησί. Είναι πραγματικά πολύ όμορφα εδώ. Ζούμε μια απλή και ήσυχη ζωή.

00:17:19
Μια ρομαντική παλιά πόλη, ένα μεσαιωνικό κάστρο και πολλοί ανοιχτοί χώροι. Δεν υπάρχει διεθνές αεροδρόμιο, τα κρουαζιερόπλοια δεν έχουν πρόσβαση, μόνο τα φέριμποτ μπορούν να αγκυροβολήσουν. Το γεγονός ότι η Αστυπάλαια δεν είναι εύκολα προσβάσιμη αποτρέπει τον μαζικό τουρισμό.
Και οι ντόπιοι είναι περήφανοι που το νησί τους έχει γίνει γνωστό ως αντίθετο πρότυπο των θορυβωδών κοσμοπολίτικων προορισμών. Πρόσφατα, η Αστυπάλαια υιοθέτησε την ηλεκτροκίνηση. Υπάρχει ακόμη και ένα σύστημα ηλεκτρικών λεωφορείων για τους ντόπιους και τους επισκέπτες.
70.000 τουρίστες επισκέπτονται την Αστυπάλαια κάθε χρόνο. Για σύγκριση, τα διάσημα γειτονικά νησιά... Ο αριθμός των τουριστών αυξάνεται και στην Αστυπάλαια.
Και πολλοί άνθρωποι εδώ ζουν από τον τουρισμό. Ωστόσο, αυτός εξακολουθεί να πραγματοποιείται κυρίως σε μικρά οικογενειακά ξενοδοχεία.
Η Koba Kraus από το Σάαρλαντ κάνει διακοπές στην Αστυπάλαια εδώ και χρόνια — ως επισκέπτης στο «Lilo's Apartment».
[KOBA KRAUSE]: Ναι, είναι πραγματικά πολύ οικογενειακό εδώ. Είναι σαν να έρχεσαι στο σπίτι σου. Εννοώ, η Ελλάδα είναι μεγάλη. Η Αστυπάλαια είναι απλά, ειδικά όταν τώρα... Έρχομαι εδώ εδώ και δώδεκα χρόνια. Φτάνεις και ο ταξιτζής σε αγκαλιάζει — αυτή είναι η πρώτη υποδοχή. Και μετά σε φέρνουν εδώ, και είναι πραγματικά σαν να έρχεσαι στο σπίτι σου.

00:19:00
Η μητέρα και η κόρη διευθύνουν μαζί το μικρό ξενοδοχείο.
[ΚΟΡΗ]: Ο κόσμος λέει ότι η Αστυπάλαια είναι το νησί της θετικής ενέργειας. Και όλοι όσοι έρχονται εδώ την ερωτεύονται. Και οι περισσότεροι συνεχίζουν να επιστρέφουν.
[ΚΟΡΗ]: Κάντε πεζοπορία. — Και πεζοπορία. Αυτού του είδους τους τουρίστες. Δεν θέλω τουρίστες που έρχονται εδώ για να διασκεδάσουν και να πίνουν μέχρι το πρωί και τα λοιπά. Όπως σε άλλα νησιά, ξέρετε.
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Σας ανησυχεί μερικές φορές, όταν κοιτάζετε αυτά τα νησιά — τη Μύκονο και τη Σαντορίνη — και βλέπετε πώς εξελίσσονται τα πράγματα εδώ; Σας ανησυχεί αυτό;
[ΚΟΡΗ]: Δεν θέλω να γίνουμε σαν τη Σαντορίνη και τη Μύκονο, γιατί ένα σουβλάκι στη Μύκονο κοστίζει 17 ευρώ και εδώ κοστίζει 3,50 ευρώ. Και οι ομπρέλες και όλα τα άλλα είναι τόσο ακριβά. Όχι, θα ήθελα να μείνουμε όπως είμαστε.
[ΜΑΝΑ]: Πρέπει να παραμείνει ένα κόσμημα, ξέρεις, για χαλάρωση για ένα συγκεκριμένο είδος επισκεπτών. Αυτούς που δεν προκαλούν όλη αυτή την αναστάτωση, που μπορούν να νιώθουν άνετα και να χαλαρώνουν εδώ στο νησί.

00:20:17
Η χαλάρωση είναι εγγυημένη για την Koba. Τώρα, στην ενδιάμεση περίοδο, μερικές φορές έχει το νησί σχεδόν όλο δικό της.
[KOBA KRAUS]: Πρέπει να σου αρέσει και αυτό, σε αυτό το σημείο. Είναι αρκετά άγονο, αλλά μου αρέσει... αυτή η απεραντοσύνη, αυτή η μερικές φορές τραχιά αίσθηση. Είναι απλά ένα όμορφο τοπίο. Είναι ακριβώς ο λόγος για τον οποίο βρίσκεσαι στο νησί: για να αφήσεις το βλέμμα σου να περιπλανηθεί. Είναι... ναι, είναι πραγματικά... η μεγάλη κενότητα.
Η μεγάλη κενότητα ως ιδέα για διακοπές. Οι παραλίες δεν είναι γεμάτες κόσμο. Απόλυτη χαλάρωση αντί για την αναστάτωση των διακοπών. Υπάρχουν ακόμα μέρη όπως αυτό στην Ελλάδα.

00:21:29
Αλλά δυστυχώς όχι πολλά. Τα πιο γνωστά νησιά στοχεύουν στον όγκο.
Βρισκόμαστε στη Νάξο, επειδή οι άνθρωποι εδώ αντιστέκονται πλέον στον υπερτουρισμό. Η Ελένη Ανδριανοπούλου είναι μία από τις ιδρύτριες της Κίνησης Σώστε τις Παραλίες της Νάξου. Πέρυσι, οι ακτιβιστές βγήκαν για πρώτη φορά στους δρόμους. Έζησε στη Γερμανία για πολλά χρόνια. Στη Νάξο εργάζεται ως καθηγήτρια γλωσσών.
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Ελένη, πώς νιώθεις που το νησί σου είναι γεμάτο τουρίστες;
[ΕΛΕΝΗ ΑΝΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΗ]: Στην καθημερινή ζωή κατά τη διάρκεια της υψηλής περιόδου είναι σίγουρα αγχωτικό, γιατί είναι πάρα πολλοί. Και επίσης επειδή η ποιότητα των επισκεπτών πράγματι αλλάζει, μεταβάλλεται. Υπάρχουν όλο και περισσότεροι φωτο-τουρίστες που έρχονται επειδή θέλουν να φωτογραφίσουν συγκεκριμένα πράγματα. Δεν ενδιαφέρονται τόσο για τους ανθρώπους που ζουν εδώ, για τον τρόπο ζωής μας, αλλά είναι εδώ για να καταναλώνουν.

00:22:42
Η Ελένη μας δείχνει το τουριστικό hotspot της Νάξου, την αμμώδη παραλία της Πλάκας. Είναι έξω με τον Lou Stevenson, έναν Αμερικανό φίλο που υποστηρίζει τις διαμαρτυρίες.
Η Πλάκα ήταν κάποτε ένας φυσικός παράδεισος. Σήμερα είναι ένας παράδεισος για κολύμπι με χιλιόμετρα από ξαπλώστρες.
[ΕΛΕΝΗ ΑΝΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ]: Στη δεκαετία του '80 υπήρχαν εδώ πολύ μεγάλες αμμοθίνες, πολύ ψηλές αμμοθίνες, ύψους έως και οκτώ μέτρων. Δεν μπορείτε να δείτε τίποτα από αυτά. Όλα χτίστηκαν, ισοπεδώθηκαν και συνεχίζουν να ισοπεδώνονται. Υπάρχουν διάφορα προβλήματα. Για παράδειγμα, ένας επιχειρηματίας εδώ έβγαλε πέτρες από το νερό επειδή τον ενοχλούσαν. Αυτό είναι ήδη καταστροφή του περιβάλλοντος,

περιβαλλοντικά εγκλήματα. Ή η ισοπέδωση του δρόμου. Και το κάνουν τη νύχτα με μεγάλα φορτηγά χωρίς πινακίδες.

00:23:41
Ο δρόμος που διασχίζει τις αμμοθίνες, λέει η Ελένη, χτίστηκε παράνομα, ώστε οι τουρίστες να μπορούν να φτάνουν με το αυτοκίνητο μέχρι τις ξαπλώστρες τους.
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Αυτή είναι μια περιοχή όπου ζουν και φωλιάζουν ακόμη και θαλάσσιες χελώνες. Είναι ακόμα εδώ;
[ΕΛΕΝΗ ΑΝΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ]: Λοιπόν, τις τελευταίες που είδαμε σε αυτή την παραλία ήταν το 2023. Εκεί όπου είδαμε την τελευταία φωλιά, τώρα υπάρχει ένα περίπτερο.

00:24:16
Στην πραγματικότητα, στην Ελλάδα ισχύουν εδώ και ένα χρόνο ελαφρώς αυστηρότεροι κανόνες για τις παραλίες. Η κυβέρνηση είχε ανακοινώσει ότι θα τους επιβάλει. Αλλά εδώ στη Νάξο δεν το κάνει, μας λένε. Γι' αυτό η Ελένη και η Λου συλλέγουν στοιχεία για να τεκμηριώσουν την έκταση των παράνομων τουριστικών δραστηριοτήτων. Για να το τεκμηριώσουν.
Σύμφωνα με τους νέους κανόνες, μόνο το 30% της παραλίας μπορεί να χρησιμοποιηθεί εμπορικά από τους ενοικιαστές ομπρελών. Αλλά κανείς δεν τους τηρεί.
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Τι ακριβώς κάνετε με τα βίντεο από το drone; Αναλύετε τα βίντεο για να συλλέξετε αποδεικτικά στοιχεία;
[LOU STEVENSON]: Λοιπόν, δεν μπορούμε να συλλέξουμε πραγματικά αποδεικτικά στοιχεία. Δεν είμαστε η αστυνομία. Αλλά τουλάχιστον μπορούμε να δείξουμε στις αρχές πού υπάρχουν προβλήματα, ώστε να τα εξετάσουν πιο προσεκτικά. Δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα περισσότερο από αυτό.
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Ο πρωθυπουργός Μητσοτάκης αρέσκεται να μιλάει για βαριά βιομηχανία, ότι ο τουρισμός είναι η βαριά βιομηχανία της Ελλάδας. Φυσικά, αυτό δημιουργεί τεράστιο κύκλο εργασιών και φορολογικά έσοδα.
[ΕΛΕΝΗ ΑΝΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ]: Αρχικά, όταν ακούστηκε αυτή η φράση – ή αυτή η σύγκριση – μου φάνηκε λίγο γελοία. Αλλά στην πραγματικότητα, αν το πάρουμε στα σοβαρά, τότε είναι πραγματικά βαριά βιομηχανία. Γιατί; Επειδή όλες οι άλλες βιομηχανίες έχουν εξαφανιστεί λόγω της αποβιομηχάνισης. Τότε σίγουρα χρειάζεται αυστηροί κανόνες, γιατί ξέρουμε πολύ καλά ότι όπου υπάρχει εργοστάσιο, το περιβάλλον καταστρέφεται. Και αυτό εδώ είναι εργοστάσιο. Είναι εργοστάσιο και η εργασία γίνεται σε γραμμή παραγωγής.
Από τις κάποτε ανέγγιχτες αμμοθίνες και τα δάση κέδρων, μόνο υπολείμματα παραμένουν στη Νάξο. Η Ελένη και οι συνάδελφοί της συναντιούνται για μια μικρή δράση. Δεν θέλουν να τρομάξουν τους τουρίστες, αλλά τουλάχιστον να τους ενημερώσουν ότι βρίσκονται σε μια προστατευόμενη φυσική περιοχή και ότι οι αμμοθίνες πρέπει να προστατευτούν. Αυτό προφανώς δεν προκαλεί μεγάλο ενδιαφέρον στους τουρίστες.
[ΕΛΕΝΗ ΑΝΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΗ]: Μπορώ να σας πω λίγα λόγια για τις παραλίες; Σύντομα θα δείτε πολλά εστιατόρια, αλλά δεν έχουν άδεια για τραπέζια στην παραλία. Η βεράντα είναι επίσης υπαίθρια και πολύ ωραία, αλλά παρακαλώ μην βάζετε τραπέζια απευθείας πάνω στην αμμοθίνες. Μπορείτε να έχετε και αυτό.
[ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ]: Ευχαριστούμε.
[ΕΛΕΝΗ ΑΝΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ]: Εντάξει, καλή σας βραδιά. Αντίο.
[ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ]: Ευχαριστούμε, αντίο. Καλή επιτυχία.
[ΕΛΕΝΗ ΑΝΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ]: Ναι, ευχαριστώ.
Είναι ένας σχεδόν απελπιστικός αγώνας. Το παράνομο υπαίθριο φαγητό στην πρώην παραλία των χελωνών είναι απλά πολύ όμορφο και ελκυστικό για τους τουρίστες. Και χάρη στα ενοικιαζόμενα αυτοκίνητα εκτός δρόμου, μπορείτε να παρκάρετε ακριβώς πάνω στην αμμοθίνες.

00:27:25
Επιστρέφουμε στη Μύκονο, στο δρόμο με τον Έλληνα συνάδελφό μας Τάσο Τέλλογλου. Το κύριο θέμα του είναι οι πολυάριθμες παράνομες κατασκευές ξενοδοχείων στο νησί.
[ΤΑΣΟΣ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ]: Έχουν χτιστεί πάρα πολλά. Υπάρχουν κάποια κτίρια που έχουν σταματήσει, αλλά σταμάτησαν πολύ αργά.
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Τι σημαίνει «σταματήθηκαν»; Οι αρχές διατάζουν να μην συνεχιστεί η κατασκευή, αλλά το κτίριο παραμένει εκεί ως ερείπιο.
[ΤΑΣΟΣ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ]: Ναι. Το «λευκός ελέφαντας», έτσι το αποκαλούμε.
Με θαυματουργό τρόπο, πολλοί λευκοί ελέφαντες τελικά γίνονται ξενοδοχεία. Πώς γίνεται αυτό; Ο Τέλλογλου θέλει να μας δείξει ένα παράδειγμα παράνομων συναλλαγών στον τουρισμό.
Οδηγούμε προς την παραλία του Πανόρμου. Μας λέει ότι μεγάλα τμήματα της παραλίας τσιμεντοποιήθηκαν χωρίς άδεια. Η λειτουργία της παράνομης εγκατάστασης απέδωσε: 38 εκατομμύρια ευρώ τζίρος σε τρία χρόνια. Και ούτε ένα σεντ φόρου στην Ελλάδα. Επειδή ο διαχειριστής έκρυψε τα χρήματά του στις Νήσους Μάρσαλ.
Σύμφωνα με την έρευνα του Τέλλογλου, μέρος της εγκατάστασης κατεδαφίστηκε και επιβλήθηκαν πρόστιμα. Αλλά η λειτουργία συνεχίζεται.
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Αυστηρά μιλώντας, αυτή η παραλιακή εγκατάσταση δεν θα έπρεπε να υπάρχει, σωστά; Επειδή δεν υπήρχε άδεια οικοδομής εδώ.
[ΤΑΣΟΣ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ]: Η παραλία πρέπει να παραμείνει ανέπαφη σύμφωνα με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου.
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Το λέει μάλιστα και αυτή η πινακίδα.
[ΤΑΣΟΣ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ]: Ναι.
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Αλλά δεν φαίνεται και πολύ ανέγγιχτη εδώ.
[ΤΑΣΟΣ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ]: Είναι εντελώς άχρηστη.
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Και οι τουρίστες που ξαπλώνουν εδώ στις ξαπλώστρες πιθανότατα δεν έχουν ιδέα ότι αυτό χτίστηκε κάποτε παράνομα. Απλά περνάνε όμορφες διακοπές, σωστά;
[ΤΑΣΟΣ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ]: Δεν τους νοιάζει καθόλου. Και το κράτος έχει εν μέρει νομιμοποιήσει αυτή την πρακτική, λαμβάνοντας μερίδιο από τα έσοδα. Αυτό σημαίνει ότι οι τουρίστες πληρώνουν μερικές εκατοντάδες ευρώ για αυτές τις ξαπλώστρες που βρίσκονται σε δημόσιο χώρο — ο οποίος στην πραγματικότητα ανήκει στον λαό.
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Η οποία στην πραγματικότητα είναι κατειλημμένη.
[ΤΑΣΟΣ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ]: Έτσι, το κράτος έχει ουσιαστικά δώσει το πράσινο φως για όλες τις παραλίες – από πριν από ένα χρόνο – για να καταλαμβάνονται όλες οι παραλίες. Αρκεί να παίρνει τα χρήματά του.

00:29:47
Κερδίζοντας από τις παραβιάσεις των οικοδομικών κανονισμών. Οι κυρώσεις για την αναδρομική νομιμοποίηση παράνομων κατασκευών αποτελούν εδώ και δεκαετίες μια προσοδοφόρα επιπλέον πηγή εισοδήματος για το κράτος. Εκτός από το κράτος, οι κατασκευαστές και οι ιδιοκτήτες ακινήτων υψηλής αξίας επωφελούνται επίσης από τέτοιες τυπικά ελληνικές λύσεις. Μόνο το περιβάλλον μένει πίσω.

00:30:16
Ορισμένες παραλίες του νησιού βρίσκονται σταθερά στα χέρια των πλουσίων και των όμορφων. Κανείς δεν γνωρίζει την σκηνή των διασημοτήτων τόσο καλά όσο ο Πέτρος Νάζος, ο παπαράτσι της Μυκόνου. Είναι συνεχώς σε αναζήτηση για αστέρια και σταρλέτες.
[ΠΕΤΡΟΣ ΝΑΖΟΣ]: Άκουσα ότι ο Νόβακ Τζόκοβιτς, ο σταρ του τένις, είναι εδώ. Αλλά νομίζω ότι σήμερα είναι σε άλλη παραλία. Φοράω πάντα καπέλο και γυαλιά και έχω μαζί μου μόνο τη μίνι κάμερα, ώστε να μην ξεχωρίζω ως παπαράτσι με μεγάλο φακό. Προχθές φωτογράφισε τον Έρος Ραμαζότι εδώ, αλλά σήμερα στην παραλία υπάρχουν μόνο οι συνηθισμένοι influencers και οι ανώνυμοι νεόπλουτοι.

00:31:05
Δεν είναι και τόσο συναρπαστικό για τον Νάζο, ο οποίος μας προσκαλεί στο σπίτι του. Στο στούντιό του θέλει να μας δείξει τα καλύτερα από τη δουλειά του.
[ΠΈΤΡΟΣ ΝΑΖΟΣ]: Ο Χιου Τζάκμαν, ο Ντι Κάπριο με καπέλο.
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Υπάρχουν τόσα πολλά όμορφα νησιά στην Ελλάδα. Ας το θέσω έτσι: η Μύκονος μπορεί να μην είναι το πιο όμορφο νησί, αλλά γιατί οι πλούσιοι και οι όμορφοι έρχονται εδώ από όλα τα μέρη;
[ΠΈΤΡΟΣ ΝΑΖΟΣ]: Έρχονται για τη ζωή, τον τρόπο ζωής. Εδώ έχεις τις σταρ από κοντά και ξαφνικά βρίσκεσαι σε μια φωτογραφία μαζί τους, με τη Σακίρα, τη Lady Gaga, τη Μόνικα Μπελούτσι. Τα μεγαλύτερα ονόματα έρχονται στη Μύκονο. Είναι ένα πάρτι.
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Πάρτι, ναι — αλλά πώς είναι αυτό; Όλη αυτή η φασαρία σας ενοχλεί μερικές φορές ή εξακολουθείτε να απολαμβάνετε την κίνηση;
[ΠΈΤΡΟΣ ΝΑΖΟΣ]: Αγαπώ τη δουλειά μου. Μόνο αν αγαπάς κάτι μπορείς να το κάνεις καλά. Αλλά δυστυχώς το νησί έχει αλλάξει πολύ. Και αυτό με ανησυχεί. Δεν είναι όπως παλιά. Υπάρχουν συνεχείς κυκλοφοριακές συμφορήσεις και έχουν χτιστεί πάρα πολλά ξενοδοχεία.

00:32:25
Το γεγονός ότι ο παπαράτσι της Μυκόνου βλέπει το νησί του με κριτικό μάτι μας εκπλήσσει. Ο Πέτρος θέλει να μας δείξει τι τον κάνει να θυμώνει. Ακριβώς δίπλα στο σπίτι του πρόκειται να χτιστεί ένα πολυτελές ξενοδοχείο, στο τελευταίο ανέγγιχτο μέρος του νησιού.
Ο προηγούμενος ιδιοκτήτης του ακινήτου δεν μπορούσε πλέον να εξυπηρετήσει τα δάνεια του. Γερμανοί επενδυτές ανέλαβαν τα επισφαλή δάνεια μαζί με το οικόπεδο.
[ΠΕΤΡΟΣ ΝΑΖΟΣ]: Γνωρίζουμε ότι ολόκληρη αυτή η πλευρά θα χτιστεί και θα πλημμυρίσει με μπετόν. Αυτό είναι καταστροφή για την περιοχή μας. Εδώ στο Αγράρι, πολλά πράγματα θυμίζουν ακόμα την παλιά Μύκονο πριν από 50 χρόνια. Και οι ντόπιοι αγαπούν το μέρος γι' αυτό. Με αυτό το τουριστικό κατασκευαστικό έργο, η φυσική ομορφιά θα καταστραφεί.
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Εσείς ο ίδιος κερδίζετε τα χρήματά σας από τον τουρισμό. Δεν είναι αντιφατικό να λέτε ότι δεν θέλουμε τόσο πολύ τουρισμό;
[ΠΈΤΡΟΣ ΝΑΖΟΣ]: Αυτό είναι αλήθεια, αλλά για μένα δεν είναι μόνο το να βγάζω χρήματα, είναι και η φύση μας. Ακόμα και τώρα υπάρχουν πολύ σοβαρά προβλήματα στο νησί. Παντού μεγάλα βυτιοφόρα φορτηγά μεταφέρουν νερό, επειδή το ένα έργο μετά το άλλο εγκρίνεται χωρίς να είναι εξασφαλισμένη η παροχή νερού.
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Και πώς είναι δυνατόν να εγκρίνονται τέτοια έργα, ενώ τα προβλήματα είναι γνωστά;
[ΠΈΤΡΟΣ ΝΑΖΟΣ]: Βλέπετε, βρισκόμαστε σε ένα νησί που επισκέπτονται πολύ πλούσιοι άνθρωποι. Έχουν τα δικά τους συμφέροντα. Και γι' αυτό πρακτικά δεν ισχύουν πια οι νόμοι. Εδώ ο καθένας κάνει ό,τι θέλει. Και αυτό είναι η καταστροφή μας.

00:34:02
Ο παπαράτσι της Μυκόνου σκέφτεται σοβαρά να φύγει από το νησί του. Αλλά η άδεια οικοδομής για το πολυτελές θέρετρο δεν έχει ακόμη εκδοθεί. Εδώ υπάρχει ακόμα αδόμητο τοπίο, δεν υπάρχει ακόμα μεγαλοξενοδοχείο. Και ακόμα και στην παραλία υπάρχει ακόμα χώρος. Και από όλα τα μέρη, ένα πολυτελές ξενοδοχείο θα μπορούσε να χτιστεί εδώ με χρήματα από τη Γερμανία. Δύο θυγατρικές του Ομίλου Otto από το Αμβούργο θέλουν να το χτίσουν. Η ελληνική θυγατρική της Otto, Southrock, παρουσιάζει το έργο στην ιστοσελίδα της. Στον βράχο θα σκαφτούν σαράντα κομψά διαμερίσματα, καθώς και δώδεκα πολυτελείς βίλες, πισίνες και κοκτέιλ μπαρ. Η εταιρεία εκφράζει τον ενθουσιασμό της για το πόσο παραδεισένια ανέγγιχτο είναι ακόμα το βραχώδες τοπίο του Αγράρι και το αποκαλεί ένα υπερπολυτελές οικολογικό έργο.
Ρωτάμε τον Όμιλο Otto στο Αμβούργο. Τι απαντούν στην κατηγορία ότι αυτό το υποτιθέμενο οικολογικό έργο στην πραγματικότητα καταστρέφει τη φύση; Η θυγατρική του Otto, EOS, μας ενημερώνει: Περιβαλλοντικά ορθή κατασκευή σε προηγουμένως ανέγγιχτη φύση. Μια περίπτωση greenwashing;

00:35:53
Ο ερευνητικός δημοσιογράφος Τάσος Τέλλογλου μας μεταφέρει στο εργοτάξιο του ξενοδοχείου Four Seasons στη Μύκονο. Και αυτό το έργο εγκρίθηκε ως λεγόμενη στρατηγική επένδυση. Αυτό σημαίνει ότι η ελληνική κυβέρνηση αναστέλλει τους τοπικούς οικοδομικούς κανονισμούς και επιταχύνει την έγκριση τέτοιων μεγάλων ξενοδοχείων.
[ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ]: Η κυβέρνηση λέει: στρατηγικές επενδύσεις — τις εγκρίνουμε επειδή κατασκευάζονται με ιδιαίτερα οικολογικό τρόπο. Αλλά είναι αλήθεια αυτό;
[ΤΑΣΣΟΣ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ]: Αυτή τη στιγμή η Μύκονος πουλάει κάθε βράχο. Η αξία της γης έχει αυξηθεί περίπου οκταπλάσια τα τελευταία 20 χρόνια. Αυτό έχει κάνει πολλούς ανθρώπους πλούσιους. Και αυτό καθορίζει τη συμπεριφορά τους σήμερα. Εδώ μπορείτε να δείτε ότι ακριβώς δίπλα στο Four Seasons ήδη χτίζεται η επόμενη στρατηγική επένδυση.
Λίγο πιο κάτω βρίσκεται το Radisson Blu, ένα άλλο μεγάλο όνομα. Στη συνέχεια, μια ντουζίνα ακόμα νέα ξενοδοχεία.
Και τρία χιλιόμετρα πιο πέρα, ήδη χτίζεται το επόμενο μεγαλοξενοδοχείο. Όσον αφορά την υποτιθέμενη φιλικότητα προς το περιβάλλον, δεν χρειάζεται να πω πολλά. Μπορείτε να δείτε τι συμβαίνει εδώ. Όλα καλύπτονται με μπετόν.

00:37:21
Για να καταλάβετε γιατί η ελληνική κυβέρνηση στρώνει το κόκκινο χαλί για τον τουρισμό, βοηθά να κοιτάξετε τον κρατικό προϋπολογισμό. Για σύγκριση: το μερίδιο των εσόδων από τον τουρισμό στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν.
Σχεδόν πουθενά αλλού στην Ευρώπη δεν υπάρχει κράτος που να εξαρτάται τόσο πολύ από τον μαζικό τουρισμό.

00:37:49
Βρισκόμαστε και πάλι στην Αστυπάλαια, το νησί που δοκιμάζει τον ήπιο τουρισμό. Ο δάσκαλος του χωριού Τάσος Κονταράτος είναι σήμερα έξω με την Κόμπα από το Σάαρλαντ και μερικούς άλλους φίλους πεζοπόρους. Τον ελεύθερο χρόνο του, του αρέσει να φέρνει τους τουρίστες πιο κοντά στην ομορφιά του νησιού.
[ΤΑΣΟΣ ΚΟΝΤΑΡΑΤΟΣ]: Α, ρίγανη.
[ΚΟΜΠΑ]: Ρίγανη.
Δεν είναι όλα ρομαντικά εδώ. Ακόμα και τα πιο απομακρυσμένα νησιά νιώθουν πλέον την αυξανόμενη πίεση από τον αυξανόμενο αριθμό τουριστών. Η Κόμπα εκμεταλλεύεται την ευκαιρία για να ρωτήσει τον Τάσο κάτι που την απασχολεί συνεχώς στις διακοπές της: την έλλειψη νερού στο νησί.
[ΚΟΜΠΑ]: Τι γίνεται με τις δεξαμενές; Το ξενοδοχείο μου έχει ακόμα τη δική του δεξαμενή. Αλλά γιατί δεν έχουν όλα τα ξενοδοχεία δεξαμενές νερού;
[ΤΑΣΟΣ ΚΟΝΤΑΡΑΤΟΣ]: Στο παρελθόν, όλα τα παλιά σπίτια της πόλης είχαν δεξαμενές, αλλά σφραγίστηκαν για να δημιουργηθεί χώρος για νέα δωμάτια.
[ΚΟΜΠΑ]: Ξέρω ότι σε πολλά γήπεδα υπάρχουν βυτία με πόσιμο νερό. Αλλά εμείς οι τουρίστες αγοράζουμε εμφιαλωμένο νερό, δύο ή τρία κάθε μέρα.
[ΤΑΣΟΣ ΚΟΝΤΑΡΑΤΟΣ]: Ναι, και αυτό προκαλεί μεγάλα προβλήματα με τη διάθεση των αποβλήτων. Και το πόσιμο νερό προέρχεται, όπως γνωρίζετε, από το φράγμα μας, αλλά η στάθμη του μειώνεται συνεχώς. Απλά βρέχει όλο και λιγότερο. Παλιά ανησυχούσαμε για την ποιότητα του νερού, σήμερα το πρόβλημα είναι ότι δεν έχει μείνει σχεδόν καθόλου νερό. Ειδικά κατά την τουριστική περίοδο το καλοκαίρι, όταν η κατανάλωση αυξάνεται απότομα. Και οι πολλές πισίνες επιδεινώνουν το πρόβλημα.

00:39:46
Όπως σχεδόν όλα τα ελληνικά νησιά, και η Αστυπάλαια εξετάζει το ενδεχόμενο κατασκευής νέων μονάδων αφαλάτωσης. Επίσης, το πρόβλημα των απορριμμάτων είναι επείγον. Ο χώρος υγειονομικής ταφής της Αστυπάλαιας είναι υπερπλήρης. Το καλοκαίρι ξεσπούν συνεχώς πυρκαγιές. Τα μέτρα προστασίας είναι δαπανηρά και θα πρέπει να οργανωθούν από την περιφερειακή διοίκηση, η οποία όμως εδρεύει στη Ρόδο, μακριά από την Αστυπάλαια. Υπάρχουν τεράστια δομικά προβλήματα.
Αυτά είναι μερικά από τα προβλήματα με τα οποία ο δήμαρχος Νικόλαος Κομινέας ασχολείται καθημερινά. Το επόμενο είναι η έλλειψη στέγης. Επειδή πολλά διαμερίσματα ενοικιάζονται σε τουρίστες σε υψηλές τιμές μέσω της Airbnb, τα ενοίκια έχουν αυξηθεί κατακόρυφα. Με προγράμματα στήριξης για νέες οικογένειες, θέλει να προσπαθήσει να κρατήσει τους ντόπιους στο νησί. Ο δήμαρχος θέλει να μας δείξει ότι τα μικρά νησιά δεν είναι ανίσχυρα στον αγώνα κατά του μαζικού τουρισμού.
Οι κάτοικοι μόλις αντιστάθηκαν με επιτυχία στην κατασκευή ενός τεράστιου ξενοδοχειακού συγκροτήματος. Ένας πλούσιος εφοπλιστής από την Αθήνα ήθελε να μετατρέψει την Αστυπάλαια σε μια δεύτερη Μύκονο. Ο δήμαρχος μας δείχνει το χώρο.
[ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΟΜΙΝΕΑΣ]: Κοιτάξτε αυτά τα πολύχρωμα λουλούδια. Όταν τα βλέπετε, καταλαβαίνετε ότι αυτή είναι η ζωή. Βλέπετε τις μέλισσες; Συλλέγουν νέκταρ από το θυμάρι. Αυτό γίνεται το υπέροχο μέλι μας. Αυτή είναι η πραγματική ζωή στο νησί μας. Πρέπει να παραμείνει όπως είναι. Για πάντα. Για να θυμόμαστε από πού προέρχουμε και πώς πρέπει να είναι πραγματικά η γη.
Ο δήμαρχος μας οδηγεί στο σημείο όπου ο εφοπλιστής από την Αθήνα ήθελε να χτίσει τον παραθεριστικό του οικισμό.
[ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΟΜΙΝΕΑΣ]: Φανταστείτε – ήθελαν να χτίσουν εδώ 200 μικρά σπίτια, το καθένα 100 τετραγωνικών μέτρων. Συν ένα ή δύο μεγάλα ξενοδοχεία σε κλασικό στιλ. Και δρόμους που θα διέσχιζαν το συγκρότημα. Και μια πισίνα για κάθε σπίτι – συνολικά 200. 2.000 εκτάρια οικοδομήσιμης έκτασης. Ξεκινά από εκείνο το βουνό εκεί πίσω και φτάνει μέχρι εδώ. Αυτό είναι παραβίαση της φύσης. Τι πρέπει να πούμε σε αυτό; «Μπράβο»; Όλο το νησί είπε όχι στην οικοδόμηση του τοπίου. Το δημοτικό συμβούλιο υπέβαλε ένσταση στην Αθήνα. Τελικά, το ξενοδοχειακό έργο σταμάτησε, τουλάχιστον προσωρινά, από το Υπουργείο Περιβάλλοντος — μια μεγάλη επιτυχία για τον δήμαρχο.
[ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΟΜΙΝΕΑΣ]: Αν γυρίσετε την κάμερα, θα δείτε πώς οργώνονται και σπέρνονται τα χωράφια, όπως παλιά. Προσπαθούμε να διατηρήσουμε τη γεωργία και την κτηνοτροφία, τις παλιές μας παραδόσεις. Θέλουμε τον τουρισμό, αλλά όχι αυτόν που διαταράσσει την ισορροπία του νησιού και καταστρέφει τα πάντα.

00:43:39
Για τον ερευνητικό δημοσιογράφο Τάσο Τελλόγλου, η έρευνα συνεχίζεται στη Μύκονο. Συναντά έναν δικηγόρο που έχει νέες πληροφορίες. Μόλις κέρδισε μια υπόθεση εναντίον ενός αποκλειστικού beach club. Ο ιδιοκτήτης είχε υποβάλει αίτηση για άδεια για δύο μόνο σκηνές κάμπινγκ, αλλά αυτό που χτίστηκε ήταν ένα παράνομο πολυτελές club με κύκλο εργασιών εννέα ψηφίων. Οι τοπικοί αστυνομικοί φέρεται να είναι στη μισθοδοσία του ιδιοκτήτη του club. Αυτή θα είναι η επόμενη ιστορία του Τάσο στη Μύκονο.
[ΤΑΣΟΣ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ]: Finito.